

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгеш

Оноуланы жер-жерледе тамамлануларына – къаты контроль

Россей Федерацияны Президенти В.В. Путини «Къырал социал политиканы жашауда бардырыу амалланы юсонден» 2012 жылда 7 майда чыгарылган Указын толтуруу вопрсла бла байламлы К.В. Коков республиканы Правительствосуну келечилери, муниципал районланы эм шахар округлары башчылары бла кенгертлген кенгеш бардырганды.

Сюзюлген темагъа кёре докладларын урунуу эм социальный министр Асанланы А.О., жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлнюно ишлери жаны бла министрни къуллугун толтургъан А.М. Кумыков, саулык сакълау министр М.Б. Хубиев, культура министр М.Л. Кумахов, экономика айнытыу министр Рахайланы Б.М., финансла министрни къуллугун толтургъан Е.А. Лисун окугъандыла.

Къырал социал политикада баш борчха регион таматасы Россейни Президенти Указда белгилегенича, бюджет бёлюмде ишлегенлени эм алгъа билим берюде, саулык сакълауда,

маданиятта, айлыкъларын тёлеу жаны бла жумушланы тап толтурууну, оноуланы жер-жерледе къалай бардырылгъанларына тынгылы контроль этюноу санагъанын айтханды. «Бола тургъанны ызындан барып туругъа тийишли тыйюлдо, биз аны тап жанына бурругъа, торлендириге керекбиз», - дегенди КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан.

Экономиканы энчи бёлюмлери эм социал блок жаны бла миллет программаланы, проектлени жашауда бардыргъан республиканы власть органларыны ишлерин тапландырыр ючюн, деп белгилегенди Коков, профиль министерстволаны эм ведомстволаны жууаплы оноучуларыны жыйымдык отчётлары кёргозюлген быллай ишчи кенгешле хар ыйыкъдан къураллыкъдыла.

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъанны эмда Правительствосуну пресс-службасы.

СЮЗЮ

Социал жумушлагъа – энчи эс бёлюнгенди

Казбек Коков Къабарты-Малкъарны муниципал районларыны эм шахар округларыны администрацияларыны башчылары бла ишчи кенгеш бардырганды. Анда тийрелени социал-экономика айнытыу жаны бла магъаналы вопрсла сюзюлгенди. Власть органланы эм жер-жерли самоуправлениланы борчларыны юслеринден айта, КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан энчи эсни саулык сакълау, билим берюу, маданият эм спорт объектлени къурулушларын тамамлау гъа эм алагъа тынгылы ремонт этиуге, юч жыллары толмагъан сабийлеге школгъа дери билим берген

махкемеледе къошакъ жерле къурау гъа бёлгенди.

Къабарты-Малкъарны элдерин суу бла жалчытыу, адамланы тозурагъан эм оюла тургъан журтладан кечюрюу программаланы жашауда бардырыу, тийрелени тапландырыу, шахарда тап болумланы къурау, хайырланылгъан ток эм ЖКХ жумушла ючюн борчланы кетериу, жер-жерли самоуправление органланы аппаратларын тутуугъа къоратылгъан ырыскыны аяулу жюрютоу вопрсла энчи сюзюлгенди.

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъанны эмда Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауу юсонден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Ишлеринде жетишимле болдургъанлары эмда кёп жылланы бет жарыкълы урунганлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауу

ТХАКАХОВА Марина Абубекировна – «Къабарты-Малкъар сатыу-алуу-технология колледж» профессионал билим берюу къырал бюджет учрежденияны физикадан преподавателин;

сыйлы атла атаргъа

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти»

АБАНОКОВ Рустам Борисович – «Къырал музыкалы театр» къырал казна культура учрежденияны жырчысына;

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы врачы»

ГРАВДУМ Ольга Витальевна – Къабарты-Малкъар Республиканы Саулык сакълау министрствосуну «Республиканы клиника больница» къырал бюджет саулык сакълау учреждениасыны кёзлеге операцияла этген бёлюмюно офтальмолог врачына,

«Къабарты-Малкъар Республиканы илмусуну сыйлы къуллукъчу»

ХАШИРОВА Светлана Юрьевна – бийик билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал къырал бюджет билим берюу учрежденияны органическая химия и высокомолекулярные соединения кафедрасыны таматасына,

«Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къуллукъчу»

БУДАЙЛАНЫ Ануарны жашы Русланга – Элбрус муниципал районну Тырнаууз шахарында «Къулийланы Къайсын атлы маданият юй» муниципал казна маданият учрежденияны балетмейстерине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъны социал жаны бла къоруулауу сыйлы къуллукъчу»

СОЗАЙЛАНЫ Мариямга, Мустафаны къызына, – Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны акъылбалык болмагъанланы ишлери жаны бла бёлюмюно таматасына,

«Къабарты-Малкъар Республиканы физкультурасыны бла спортуну сыйлы къуллукъчу»

НАЧОЕВ Сафарби Хабижевич – Къабарты-Малкъар Республиканы «Грек-рим тутушудан олимпиадалы резервлы спорт школ» муниципал казна учрежденияны грек-рим тутушудан тренерине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы энергетиги»

ЛАЗАРЕВ Леонид Иванович – бийик билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал къырал бюджет билим берюу учрежденияны баш инженерине.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан

К.К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2018 жыл 2 ноябрь, №174-УГ

Себеплик

Предпринимательлеге кредитге – 8 миллиард сом чакълы бир

Къабарты-Малкъарда быйыл озгъан тогъуз айгъа организацияла гъа бла энчи предпринимательлеге 7,9 миллиард сом кредит берилгенди. Ол бытырны бу заманы бла тенгеширгенде, 15,3 процентге кёп болганды.

Кредитни хайырлангъанланы 82,5 проценти гитче эм орталык предпринимательстволукъ

бла кюрегенледиле. Быйыл аланы саны 17,5 процентге ёсенди. Саулай айтханда, бу категориягъа 6,5 миллиард сом берилгенди, деп билдириледи Россейни банкыны Южный къырал учреждениясыны республикада бёлюмюнден – Миллет банкдан.

Жазылыу-2019

«ЗАМАН» бла бирге болугъуз!

«Заманга» 2019 жылны биринчи жарымына жазылыу андан ары бардырылады.

Ана тилибизде чыкъгъан газетге сиз энтта да жазылырсыз, аны алырсыз, окъурсуз, ол хар биригизни керти хапар айтыучусу, эсли кенгешчиси, огъурлу сёз нёгеригиз бохун турур деп ышанабыз.

Жазылыуу алты айгъа багъасы - 579 сом 36 капек.

Бизни индексбиз - 51532

ПРАВИТЕЛЬСТВО

Окбуу юйледе кьоркьуусузлукьну жалчытыуну эм башха салып

Къабарты-Малкъарны Правительствосуну кезиулю жыйылыуунда республиканы министрстволары бла ведомстволары жарашдырган проектлеге, аланы башламчылыкларына кьаралганды эмда аланы юсю бла бегимле кьабыл этилгенди. Жыйылыуну Правительствону башчысы Мусукланы Алий бардырганды.

Сюзуоуге бу жол битеу да онтёрт проект чыгарылган эди. Аладан бир нечасы талай комиссияны кьауумларына торлениуле сингдириу неда Правительствону алгыннгы бегимлерини кючлерин тас этиу бла байламлы эдиле.

Биринчиден «КъМР-ни 2018 жылгъа эмда 2019-2020 жылгъа республикалы бюджетини юсюнден» Финансла министрствосу хазырлаган закон бла белгиленген кезиуледе ахча кьоранчлагъа казначействону жанындан кез-кьулак болууну жоруклары кьабыл этилгенди. Былтыр кьыралны бюджетинден бизни республикагъа «Къабарты-Малкъар Республиканы 2016-2025 жылда социал-экономика жаны бла айнтыуну» подпрограммасыны чеклеринде тамамланылык жумушлагъа субсидияла берууну юсюнден келишим кючюн тас этген да дурус керюлгенди.

Дагъыда экономиканы айнтыу министр **Рахайланы Борисни** кергозютоюу бла отлукь-энергетика ресурсланы эмда таза сууну республиканы бюджетинден ахча телениу хайырланыуулагъа келир жылгъа аланы мардаларын тохташдырууну проектин кьаралганды. Докладчы айтханга кере, тарифле ёсе барганларына да кьарамай, бу жол эки миллион сомну аяргъа амал табылып, документ алай жарашдырылганды. Борчул халда медицина страхование фондну жер-жерли бёлюмюню башчысыны, аны орунбасарыны, тамата бухгалтерини эмда ишчилерини айлык хакьларыны ёлчеми бир бирлеринден кьаллай бирге башха болургъа кереклиси да тохташдырылганды. Аны

юсюнден саулу кьакълау министр **Марат Хубиев** айтханды. Ол дагъыда бу учрежденияны жангы структурасы бла шагьырейлендиргенди.

Республиканы кьырал гражданды кьулукучулары башха регионлада ишге орналганларында, аланы жашау журтла бла жалчытуу неда аны ортакъга алыр кючюн этилген кьоранчларын кьайтарыу жаны бла жорукьла да сюзюлгенди эмда кьабыл этилгенди. КъМР-ни урууну эмда социал кьоруулау министри **Асанланы Алим** айтханга кере, республиканы кьырал кьулукучулары тыш регионлагъа ишге хазна жиберилмейдиле, аны себепли регионуну бюджетти да артык уллу кьоранчла этмейди.

Министр дагъыда Къабарты-Малкъарда быйыл кючюнчю кварталда жашау этерге жетерик ахчаны ёлчемин туура этгенди. Министрство аны Росстатны жер-жерли управлениясыны шартларына эмда «хайырланыучуну аш-азык четенини» багьасына кере тергенди. Алай бла сагьынылган кварталда ол 10557 сом болганды. Ол санда урунганлагъа – 10969, пенсиячылагъа – 8243 эмда сабийлеге – 11336 сом.

Бегимлени проектлерин сюзюу бошалгъандан сора КъМР-ни жарыкъландыруу, илму эмда жаш телюню ишлери жаны бла министрини кьулулгун толтурган **Ауес Кумыков** республикада билим беруу учрежденияланы терроризм жаны бла кьоркьуусузлукьларын жалчытыуну юсюнден кьысха отчёт этгенди. Ол айтханга кере, аны юсюнден тийшли комиссияны быйыл августу ахы

рында бардырылган кенгешинде да сёлешингенди. Бу айны биринчисине сагьынылган объектлени барында да тинтиуле бардырылып бошалгъандыла.

Бу ишни эсеплерине кере, ала (сагьынылган жаны бла кьоркьуу болганга кере) бир неча категорияга бёлюнгенди. Ол санда биринчисине жети окбуу учреждение киргенди, экинчисине – 200, ючюнчюсюне уа – 75. Дагъыда шолгъа дери билим беруу учрежденияланы бары да ючюнчюсюне киргенди.

Энди бу объектледе кьоркьуусузлукьну жалчытуу жаны бла мадар этилирге керекди. Министрство жер-жерли администрацияланы келечилерин да чакьырып, озган айда аны бла байламлы кенгеш бардырган эди.

Алай дагъыда эсгерилеуле кепле эс бурмаганлары уа жарсытады. Юлгюге Ауес Кумыков быллай шартла келтиргенди: тегерек-башны видеога тюшюрген система бла билим беруу учрежденияланы жалаанда 86 проценти жалчытылындыла. Полицияга эмда тийшли службалага мычмай билдирген «кнопка» хар биринде да барды, алай 67 объекте уа ала ишлемейдиле.

Мекамлагъа киргенлеге бла чыкьганлагъа контроль этген система жалаанда бешинден биринде барды. От тюшгени юсюнден билдирген система уа – барында да, алай аланы да ючден бири жукьга жарамайдыла. Жарсыугъа, энта да алтмыш учрежденида кьоруулауну юсюнден сагьыл этилмей турады. Министрини кьулулгун толтурган ол шартка энчи эс бурургъа чакьырганды.

Мусукланы Алий кенгешге кьатышханлагъа битеу айтылганга кьулак салыргъа эмда бу ишни эсеплерини юсюнден бир айдан сора жик-жиги бла отчёт этерге буйрукь бергенди.

УЛЪАШЛАНЫ Мурат.

Документле

Россей Федерацияны Конституциясыны 25-жыллыгын байрамлауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны БУЙРУГЪУ

2018 жылда 12 декабрде Россей Федерацияны Конституциясы кьабыл керюлгенди 25 жыл толганы бла байламлы:

1. Россей Федерацияны Конституциясыны 25-жыллыгын байрамлаугъа хазырлануу эмда анга аталган кьууанчлы ишлени бардырыу жаны бла комитет кьуурагъа эмда аны кьауумуну буйрукьга кьошулган тизмеге

кере кьабыл керюрге.

2. Кьуурау комитет Россей Федерацияны Конституциясыны 25-жыллыгын байрамлаугъа хазырлануу эмда анга аталган кьууанчлы ишлени бардырыу жаны бла планы жарашдырыргъа эмда кьабыл керюрге керекди.

3. Бу буйрукь анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кьулулгун болжаллы халда толтурган

К. КОКОВ.

Нальчик шахар, 2018 жыл 2 ноябрь, №118-ПГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылда 2 ноябрде чыгарылган 118-ПГ номерли буйрукьуу бла кьабыл керюлгенди

Россей Федерацияны Конституциясыны 25-жыллыгын байрамлаугъа хазырлануу эмда анга аталган кьууанчлы ишлени бардырыу жаны бла кьуурау комитетни

КЪАУУМУ

Кодзиков М.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны таматасы (кьуурау комитетни председатели)

Мовсисян Г.О. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели орунбасары (кьуурау комитетни председатели орунбасары)

Альтудов Ю.К. – бийик профессионал билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар кьырал университет» федерал кьырал бюджет билим беруу учрежденияны ректору (ыразылыгына кере)

Бердов Х.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ыразылыгына кере)

Дышекова М.Р. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны бла Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентинде бла сюд органларында келечиси

Жеккеланы А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы прокуроруну биринчи орунбасары (ыразылыгына кере)

Зумакулланы Б.М. – Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликери жаны бла уполномоченный (ыразылыгына кере)

Кривко М.Н. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукь эмда право назим жаны бла комитетини председатели (ыразылыгына кере)

Кужонланы Ж.А. – Россей Федерацияны Юстиция министрствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясыны таматасы (ыразылыгына кере)

Кумахов М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри

Кумыков А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы жарыкъландыруу, илму эмда жаш телюню ишлери жаны бла министрини кьулулгун толтурган

Курашинов А.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы граждандык обществову институтлары бла байламлыкьла жюриуюу эмда миллетли ишлери жаны бла министри

Лисун Е.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министрини кьулулгун толтурган

Макоев Т.Э. – Россей Федерацияны Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинлик келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада федерал инспектору (ыразылыгына кере)

Мальбахов Б.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законла чыгарыу, кьырал кьуурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини председатели (ыразылыгына кере)

Хабачиров М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы Конституция судюню аппаратыны башчысы, «Россейни юристлерини ассоциациясы» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню Советини таматасы (ыразылыгына кере)

Тирлик

Къабарты-Малкъар алчыланы конкурсуну кьатышханланы саны бла – ючюнчю

Оноучуланы «**Лидеры России**» деген конкурсуну дистанциялы амал бла бардырылган кесегине кьатышханланы саны бла Къабарты-Малкъар СКФО-ну регионларыны араларында ючюнчю жерни алады.

Округубузу регионларындын бу эришулеге кьатышханланы тизмеси былай кьуурапыды: Ставрополь край (44,45%), Дагьыстан (28,45%), Къабарты-Мал-

къар (9,79%), Шимал Осетия-Алания (7,15%), Къарачай-Черкес (4,73%), Чечен Республика (3,54%), Ингушетия (1,89%).

«Лидеры России» конкурсуну дистанциялы амал бла бардырылган экинчи кесеге 4 ноябрде башланганды. Анга кьошулганлагъа энчи соруула жарашдырылгандыла, ала, компьютерни юсю бла алагъа жууапла берип, фахмуларын,

битеулю эмда энчи билимлерин, оноу этерге хунерликлери болганларын бла кьалганларын да кергозтюрюкюлд.

Сайланган конкурсанта регионлада очно халда бардырылган жарым финаллагъа чакьырылгандыла. Ала уа РФ-ни битеу федерал округларында 2019 жылда январь-февраль айдаа ётерикдиле.

Информагентстволаны материалларына кере.

КЪУУАНЧЛЫ ЖЫЙЫЛЫУ

Жетишимли полициячылагъа – майдалла, грамотала

Тюнене КъМР-де МВД-да РФ-ни Ич ишле органларында ишлегенлени кюнине аталып, къууанчлы жыйылыу болганды. Ол Россейни Жигити деген сыйлы атха тийишли кёрюлген КъАССР-ни ич ишле министрине орунбасары генерал-майор **Анатолий Горшков** эм КъМР-де МВД-ны къуаралган аманлыкчылыккъа къажай бёлюмюню башчысы милицияны полковниги **Анатолий Кяров** эсгеру къангала ачыудан башланганды.

Эсигизге салайыкъ, Анатолий Горшков 1946-1948 жылда Къабарты АССР-ни ич ишле наркоматына башчылык этгенди, ызы бла КъАССР-ни ич ишле министрине биринчи орунбасары болуп, республикада право низамны саклауда жарыкъ ызы къойганды.

Анатолий Кяров а уруну жолун устаздан башлап, къуаралган аманлыкчылыккъа къажай

суз туруп, Анатолий Горшков бла Анатолий Кяровха хурмет этгенди. КъМР-де ич ишле министр полицияны генерал-лейтенанты **Игорь Ромашкин** бла Анатолий Кяровну эгечи Зоя, алайгъа келгенле да Россейни Жигитлерине эсгеру къангаларына гюлле салгандыла.

Владимир Колокольцевни эмда КъМР-ни Башчысыны къулугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Кокону** атларындан профессионал байрам бла агъышлаганды. «Бююнлюкде жамауатны жанындан право низамны саклаучулагъа излемле, ышаныулык да уллудула. Республикада тынчылык, мамырыкъ, келир заманга ышаныулык да биз ишибизни къалай къурагъаныбызгъа кере боллукъдула», - дегенди эмда министерствогъа салынган борчла толтурулукларына ышанганын чертгенди.

Энци уа ол ветеранлагъа ыразылыгын айтханды. «Тамата тёлю жаш полициячыларыны хазырлауда магъаналы ишни толтурадыла, аланы кеслерине бай сынауларына, службаны иги тёрелерине юйретедиле. Аманлыкчыларыны къолларындан жоюлган коллегаларыны юйюрлерине болушугъа энчи магъана бередиле», - деп къошханды министр.

Къууанчлы жыйылыу саугъасыз да болмаганды. Къулукъ этиуде артыкъда жетишимли полициячылагъа ведомстволу майдалла, Сыйлы грамотала берилгенди.

Ахырында жыйылгъанлагъа концерт кёрюзюлгенди.

Басмагъа **ТИКАЛАНЫ ФАТИМА** хазырлаганды.

бёлюмюню башчысына дери ёсгенди. 2008 жылда 12 январьда ол саууланган бандитлерни къолларындан жоюлганды. Ол ишчи борчуна ахыр соллууна дери кертчилей къайлып, Ата журтубузу аллында антын толтурганды.

Жыйылгъанла бир минут шум-

Ызы бла МВД-ны межямында актыовый залда къууанчлы жыйылыу бардырылганды. Ары ведомствону оюучулары, жамауат организациялары келечилери да чакъырылган эдиле.

Игорь Ромашкин, биринчиден, аланы РФ-ни ич ишле министри

МИТИНГ

Жигитлени сыйларыны кёргенди

Зольск районну Залукокоаже элинде ич ишлене органларында къулукъ эте турганлай жоюлганы хурметлерине къуаралган терек бахчада митинг болганды, эсгертемеге гюлле салынгандыла. Мурдарланы къолларындан ауушханланы эсгерирге, аланы алларында баш уругъа жер-жерли администрацияны башчысы Руслан Гятов, Россейни МВД-сыны бёлюмюнде къулукъ этгенле, ветеранла, ёлгенлени жуууклары бла ахлулары да келгенди.

- Бююн биз кесибизни батыр жолдашларыбызны эсге тюшюрөбиз, - дегенди Руслан Гятов, митингни башлай. - Аланы жашаулары къысха болганды, алай жигитликтери халкъны эсинде къаллыкдыла. Аланы ата-аналарына келир заманыбыз жарыкъ, ырахатлы болур ючюн жанларын аямагъан жашла ёсдюргенлери ючюн сау болугъуз дейме. Бизни борчубуз - алай бушуулу ишле бир заманда да къайтарылмазча этиуду.

МВД-ны Зольск районда бё-

люмюню таматасы Мурат Варитлов да батырлары атларын ич органлада къулукъ этгенле бир заманда да унутмазларын айырып айтханды, Ата журтну аллында этген антларына ахыр такъыйкъаларына дери кертчилей къалгъанланы жууукларына бла ахлуларына къайгыргъанлай турлукларына да ышандырганды.

Митингде Залукокоажени Жер-жерли самоуправление советини сессиясында элчи жангы юйле ишленген тийресинде орамлагъа къулукъ борчларын толтура жоюлганы атларын атаргъа оюу этилгенини юсюнден да билдирилгенди.

Зольск районну администрациясыны пресс-службасы.

Шимал Кавказ кюн сайын

Лыжаллада учар кезиу башланды

Къыралны лыжачылары бла сноубордистлери озгъан солуу конлени Шимал Кавказны тауларында ётдюргенди. Алайды да, лыжаллада учар кыш кезиу башланганды.

Биринчи болуп къар жолланы Къабарты-Малкъарда сынагандыла. Кёп да бармай башха республикалада да аллай чакъ жетерикди. Къар жетишмеген жерледе уа энчи топла хайырланлыкдыла.

Ахча керек эсе, проект хазырла

«**Шимал** Кавказны корпорациясы» АО-дан ахча болушлукъ алдырға сойгенледен документле 16 ноябрьге дери алынадыла. Регионну ишлери жаны бла министрине орунбасары Одес Байсултанов билдиргенге кёре, кеслерине субъектлерине социал-экономика айныуларын ючлендирирге себеплик этерик проектири болгъан предпринимательле чакъырыладыла. Проектле сайланган заманда, кыруу качестволарына угъай, къыйматлылыкларында да къараллыкдыла.

Маршрутла кёбейгенди

«**Минеральные Воды**» халкъла аралы аэропортдан 28 ноябрьден башлап тогуз россейли шахарга учаргъа боллукъду. Жангы хауа жолла бу шахарны Ижевск, Новосибирск, Самара, Екатеринбург, Сургут, Тюмень, Нижневартовск, Челябинск эмда Омск бла байламлы этерикди. Алада жашагъанла Ставропольну курортларына, Москвада тюшмей, тюзонлей учаргъа боллукъдула.

Дагъыстанда – дуняны

чемпионаты

Быйыл декабрьде Махачкъалада аскер тутушуудан дуняны чемпионаты ётерикди. Анга 30 кыралдан спортчула къатышырыкъдыла. Чемпионатны сыйлы къонаклары уа UFC-ни усталары Хабиб Нурмагомедов бла Конор Макгрегор боллукъдула.

Диктантны халатсыз жазгъанла

Шимал-Кавказ федерал округга кирген республикала «Уллу этнография диктантны» барысында иги жазгандыла. Алайды да, артыкъда кёп балл Шимал Осетияда жашагъанла алгандыла – 100 баллдан 75. Экинчи тизмеге 74 балл бла Къарачай-Черкес тюшгенди. Юочюню уа Татарстан болганды (72 балл).

Уллу этнография диктант Россейде 2 ноябрьде жаздырылганды. Кеслерине билимлерин битеу да 392645 адам сынаганды. Саулай кыралда орталык балл а 56,1 болганды.

Эски элени

жангыртыргъа умутлудула

Ингушетияны оюучулары жокъ бола баргъан элени инфраструктураларын жангыртыр эмда алагъа адамла кёчюп жашарча этер муратлыдыла. Биринчи болуп Даттых къолгъа алынырыкъды. Жууук заманда анга элтген жол тап халга келтириликти, газ, ток ызла тартыллыкдыла. Регионну Правительствосуну председатели Зялимхан Евлов тийишли ведомстволар алгын жашап турган элдерине къайтыргъа сойгенлени тизмесин къурашдыргъа буюрганды.

Бек учуз отлукъ къайдады?

рейтинг РИА агентствону специалистлери Россейни регионларында дизель отлукъну багаларын эмда ол жетишенин бла къалгъанын билир муратда тинтиле бардыргандыла эмда Сахалинде, Чукоткада, Камчаткада, Магадан областьда бла Якутияда ол бек багъа тургъанын ачыкълагандыла. Чеченде бла Ингушетияда уа ол барысында да учузду, алада дизель отлукъну бир литри 40 сомга жетмейди. Ол а саулай Россейде бек озгъа саналады.

Наркотиклени

почтада тапхандыла

Шимал Кавказны таможенниклери СКФО-ну регионларыны почталарындан 9 килограммдан артыкъ наркотик сыйыргандыла. Быйыл Германиядан, Италиядан, Туркмениядан, Америкадан, Сауд Аравиядан, Бахрейдан, Кытайдан, Израильден эм башха кыралладан жиберилген 187 посылканы кинолога итле бла къармагандыла да, тогузунда наркотик тапхандыла.

Чеченде кофени биринчи фестивали

17 ноябрьде Грозныйде «Coffee feast-2018» деген биринчи республикалы фестиваль ётерикди. Аны Чечен Республиканы Туризм министерствосу къурайды. Анга битеу Шимал Кавказдан ресторанды эмда туризм бизнесни келечилери чакъырыладыла. Конкурса хорлагъанлагъа диплома, кубокла, сыйлы саулагъа да берилдикди.

Информагентстволаны билдирулерине кёре **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлаганды.

10 НОЯБРЬ – РФ-НИ ИЧ ИШЛЕ ОРГАНЛАРЫНДА ИШЛЕГЕННИ КЮНЮ

«Кьуллукь борчунгу айыпсыз толтурсанг, адепли сабийле ёсдюрсенг, атынг иги бла айтылса - ма олду насып»

Жашуулары Исмайылны жашы Хызыр жашаууну 41 жылын ич ишле органлага жоралаганды. Ол оксуудан сора КьМР-де МВД-ны Эксперт-криминалистика бёлюмюне келип, аны башчысына дери ёсгенди, артыкда уллу, халкыны чамландырган аманлыкъланы тинтгенди. Атындын ёксюз кьалгын, интернатда ёсген жашха быллай бийиклеге жеткен, сёзсюз, алай тынч болмаганды.

Бёлюм аягы юсюне турган заман

Право назиманы сакьлауучу усталыгын сайларга аны экиге айланган кьарындашы Байсолтанланы Шамсудинни жашы Алик кёллендиргенди. «Ол да мен окугъан интернатны бошаганды, анда урунудан дерсле берип да турганды. Милицияга чакьрыу болганды, ары кьуллукь этерге барып, Москвада СССР-ни МВД-сыны энчи орта школун бошап, капитал чынны да алып, интернатка кьонакьга келеди бир жол. Устазыбыз Энейланы Халимат андан бизге криминалист усталыкьны юсюнден лекцияла окуртун тилейди. Ол а алай сейир халпарла айтады, класьсыз саулай милицияда ишлерге кёлленген эдик», - деп эсгереди Хызыр.

Ол кьарындашыны ызы бла милицияны школуна кереди. Ол а совет кьыралда криминалисттени хазырлаган жангы билим беруу учреждение болганды. Анда социал буюну битеу кьыраларында да студентле бар эдиле. Кесигиз да анылайсыз, конкурс кьаллай уллу болганды.

1974 жылда аны бошап, Хызыр артха, республикага, кьайтады. Аны анасы Байсолтанланы Наурузуны кьызы Назий ол кезиуде Кёндөленде турганды, анга эм эгечине жуугуракь болурга суююп, ол Тырынауузга ишге кирирге кюрошеди. Алай ол кезиуде криминалист билими бла республикада жаланда эки адам болганды. Хызыр а - ючюнчю. Быллай профессионалы районга жиберлик туююп эдиле. Аны МВД-ны ара аппаратыны Эксперт-криминалистика бёлюмюне (ол кезиуде - оператив-техника бёлюм) чакьырадыла.

Бу служба артыкда анга Жашуу уллу башчылыкь этген кезиуде айныганды. Жууаглы, кьыйын бёлюмю таматасыны кьуллугьуна ая ол кьыска заманы ичинде ёсгенди. «Оксуудан сора кёлгенimde, анда жаланда беш адам ишлей эдиле, мен а - алтынчы. Алай 2011 жылда пенсияга кеттимде 105 сынаулу, бийик билими криминалист бар эдиле», - деп билдиреди ол.

Усталыгына - тийишли сауьга

Усталыкь, сынау жылла бла келедиле. Алай бизни жигитиби окомлугьун, гиртичилиги окугъан заманда окуна кёрюзтгенди. Ол практикага Калугага тошеди. Студент жаш уллу аманлыкьны тинтирге болушканы ючюн областыны МВД-сыны башчысынан Сыйлы грамота алганды. «Иш а быллай болганды. Узакь, машина ахырда жюрюмеген элден биринде эр кишини ёлююп табадыла», - деп эсгереди Хызыр. - Ол кьумурска тёбеге жыгылып кьалганды, аны кеф болганын

бла кьалганын тохташдыралмаганды. Нек десенг, кьумурскала аны талап, бир-бир санларыны сюеклери окуна ачылып тура эдиле. Териси да жокь, жалаанда бир кьол аязында болмаса.

Ол эр кишини атын, тукьумун ачыкьларга керек эди. Мени юйреткен эксперт бла бирге кьолну формалинде бир ыйыкьны жиби-тип, терисин кесип алып, тинтип, ким болганын ачыкьлап алган эдик. Ол кезиуде а быллай экспертизаны бардыруу методикасы алыкьга болмаганды. Кесибизге китапканы окургады, излерге тошгенди».

Башха элде а токени тонайдыла. Ары курузник бла элтип тошюредиле криминалисттени. Мекямын ичинде Хызыр кьыйыры кьабалган шоколад табады. «Аны юсюнде тиш ызла кьалгандыла. Шоколадны тап чулгьап, лабораторияга келтиреме. Анда практиканы бирге ётген негерим Миша Колотухин бла, ол арта Брестни милициясыны таматасы болганды, тинтиле бардырабыз. Пластилинни алып, уручулукь этгенлерине ишекпелеге аны кьалдырып, тишлерини ызларына кёре аманлыкьчыны тапкан эдик. Ма бу эки аманлыкьны ачыкьларга болушканын ючюн бергендиле манга биринчи кьырал сауьганы», - деп эсгереди ол.

Грозныйде лаборатория кьурау

Арта Хызыр Исмайлович кёп башха кьырал эм ведомствула сауьгалагьга тийишли кёрюлгенди. Сёз ючюн, Россейни Президенти Борис Ельцинни Указы бла анга «Ата журтну аллында кьыйыны ючюн» 2-чи даражалы орденни

Хызырны туудукьлары Мариам бла Тамарлан.

майдалы берилгенди. Быллай бийик сауьга бла ол Чечен Республикада ич ишле органдада эксперт-криминалист араны кьураьга себеглик этени ючюн белгиленгенди. «Республикада урушдан сора кьырал, право назиманы сакьлауу органланы аягы юсюне этерге тошгенди. Биз а алаьга химиклени, биологаны хазырлаган эдик - 20 специалисти», - дейди ушакь негерибиз.

Чечен Республикага ая ол төрт ишчи негерин да алып барганды. Грозныйде чачдырылмай кьалган мекямын табып, аны ичин тапкандырып, службаны кьурагандыла. Араны башчысына ая Хызыр биргесине окугъан Нурдин Эрбиевни салдырырга кьаты болды. «Бёлюмге тийишли оборудование келтирирге да болушабыз, ол санда ДНК-тинтиле бардырган лабораторияны да», - дейди ол.

Бююнлюкде ДНК-тинтиле артыкда изленедиле. Алай Жашуу уллу кесибизде аллай лабораторияны кьураьга заманы, онгу да жетишмей кьалганына жарьсыды. «Аны салырга оту да хазырлаган эдик. РФ-ни ич

ишле министрени орунбасары Кожевников бла да тобешип, аны ыразылыгын алганма. Оборудование кьыска багьалыды, кьуру тинтиле бардырган материалла 50 минг доллар тургандыла. Шимал Кавказда аллай тинтиле жалаанда Ставропольда бардырылгандыла. Биз да хазыр болтурганлай, экинчисин Чеченге берген эдиле. Кертисин айтханда, уруш барган, адамла кёп санда ёлтюрюлген

республикага ая ол бизден эсе керек болганды», - деп анылатады ол.

Алай заман торленгенни бла кесибизде да ДНК-лаборатория ачылды. Ол а Хызыр Исмайлович хазырлаган отууда орнатылганды.

Кьаугьалы жылла

Милицияда ишлеген жыллары эсгерге, мени ушакь негерим бютюнда кьыйын заманга Совет кьырал чачылып, Кьабарты-Малкьарны миллетлеге кёре айырыу бла байламлы кьымылдаула башланган заманы санайды. «Ала аманлыкьчыла туююп эдиле, кесибизни адамларыбыз болгандыла. Алаьга кьажакь кьалай сюеаллыкь эдик? Милициячылаьга казарма нызамга кёчере, ишчи жерлерибизде кьалырга тошгенди. Тынчлыкь, ышаныулыкь болмаган, кьыйын заман эди ол», - деп эсгереди ол.

КьМР-ге терроризмни кьыйынлыкьын да сынарга тошгенди. Кюн сайын атырыула, чачдырыула болгандыла, жамауат иш бла кюрошгенле, дин кьуллукьчула, право назиманы сакьлауучула зорлыкь сынаттылып ёлтюролгендиле. Аманлыкьчыла тохташдырууда ая биягыз экспертлеге ышаныулыкь уллу болганды.

2005 жылда октябрьде право назиманы сакьлауу органлага чабыуулукь этилен кюнде Хызыр Исмайлович МВД-ны мекямында болганды. «Ол сынаулаьга чыдап, ишбизни бийик даражада толтурганды. Баллистика, башха тинтиле бардырып, бандитлени тохташдырып, терсиклерине жолукьдурууча этгенбиз», - дейди ол.

Бу кезиуде бийик профессионалы билимин кёрюптени ючюн Жашуулары Хызыр РФ-ни Президенти Дмитрий Медведевни Указы бла «Жамауат кьоркьуусулукьну жалчыхтаны ючюн» майдалгьга тийишли болганды. Алай бир аманлыкьны ая ол бююн-бюгече да жюреги кьыйналып эсгереди. Чегем районда агьачда мурдала уучулары ёлтюрген эдиле. Бандидле агьачны да урушчу тиргесине санап, ары мамыр адамга кириге кьыймай тохтагандыла. «Уучула ауузыларыга олтурган-

да, аманлыкьчыла алларына чыгьадыла. Алары блиндажлары ол жерден 200-300 метр узакьлыкьда болганды. Ол а ахырда билинмезча букьдурулуп эди. Ичинде он адам сыйынырча тёшеклери, душевойлары, вертолётдан тепловизор алары кёрмезча мадарла да этилип. Аны айтханын, мурдарла жашырын уруш бардырырга иги юйретилгенлери кёрюнүп турганды», - деп чертеди бизни

ушакь негерибиз. Сауула бла бирге ая блиндаж да ноутбук да табылганды. Аны ичинде предпринимательледен кьаллай бир ахча сыйырылганы, алары тизмелери да бар эдиле. «Кьалай-алай болса да, тийишли экспертизала этип, бандитлени барьсына да тохташдырганбыз», - деп кьошады ол.

Бир эксперт сау бёлюмю тутайды

Бююнлюкде ая Хызыр Исмайлович, пенсияга чыкьган эсе да, суюйген ишин кьыймаганды. Ол РФ-ни МВД-сыны Криминалисттерини союзуна бёлюмюн ачып, экспертизаланы андан ары бардырады. «Ары пенсияга чыкьган негерлерими да чакьырганма. Бизни барыбызны да тинтиле бардырырга эркинликлерибиз бардыла. Сёз ючюн, Ксаналаны Назир кабинеттен чыкьмай полицияны сау бёлюмю толтурукь ишчи кеси эталлыкьды», - дейди ол.

Союзу келечилери автотехника, кьурулуш, финан-экономика, башха тинтиле этедиле. Алары экспертизасын право назиманы сакьлауучула, сюд органла, энци адамла окуна алырга боллукьдула. «Жарьсуьга, хыйлачылыкь асыры бек айныганды, бютюнда жашуа журтланы сатыу-алыуда. Бизге граждан ишле бла кёп келедиле. Документге ырысхыны иесини кьол ызына ушатып салып, аны кеслерине ётдюорго суюйлене кёлдоле. Биз а, почерковедение, башха тинтиле бардырып, тюзюкюню тохташдырырга болушабыз», - деп анылатады ол.

Туудукьла - эм уллу зауукьлукь

Хызыр юй бийчесе Уяналаны Жансурат бла бирге жаш бла кьыз ёсдюргендиле. Ала да аталарыны юлгюсо бла ич ишле органлада кьуллукь этедиле. Алан подполковник чыннга жетгенди, следствие бёлюмю башчысыны орунбасарыды. Аны кьызы Милана МГУ-ну лицейинде окуйду. Регина ая паспорт-виза службада тамата инспекторду. Ол Этезла-

ны Алим бла юйор кьураганды. Алары кьызлары Мариам кёп болмай каратеден спортуу устанына кандидат деген атха тийишли кёрюлгенди. Кеси да КьМКУ-ну юридикский факультетини студентиди. «Жюрегим бек ыразыды анга, кьуру бешлеге окуйду. Туудукь-чугум Тамарлан а карате, футбол бла да кюрошеди. Ол экинчи классдады алыкьша», - деп ёхтемлик бла айтады ол.

Хызыр кесин насыпкы адамгьга санайды. «Кьуллукь борчунгу айыпсыз толтурсанг, жашуунда иги ишле этип, огурлу ыз кюлясанг, адепли, билими сабийле ёсдюрсенг - андан уллу насып жокьду. Шёндю жашауу маьганасы туудукьладыла. Кесим интернатда ёсгемне, ёксюлюкюню сынаганма. Атам Исмайыл Улуу Ата журт урушда болганды, алай анда алган жараладан эрте ауушханды. Ол темирчи болганды. Тынч адам эди деучюдоле. Керти эр киши ма алай сабыр болурга борчлуду», - дейди ол.

Ананы насыпхат сёзлери

- Юйорде, ишде аз торло болмайды, женгиллик этип, терс оюла чыгьарсанг, арта жангылгьанынгу тюзеталмазса. Бююнча эсимдеди анамы: «Жашым, бир заманда да ачууланма. Ачууланмай болмай эсенг, тырнакларынга кьарай тур», - деп кюйретчюсо. Кертиди, иш юсюнде кьызьрга тошо, аны сёзлери эсиме келип, тынчайып, сабырлыкь табуучу эдим», - дейди ол.

Ушагьыбызны ахырында Хызыр Исмайлович коллегаларын, негерлерин профессионалы байрамлары бла алгышыйла, алаьга сауулукь, узакь ёмюр тилейди. Ол биргесине ишлеген таулу жашланы тансыкьлап сагьынады: «Байсолтанланы Амаш бизни кёп затха юйретгенди. Эндрейлени Маьгазалин, Энейланы Хусейн, Темиржанланы Магомед, Текуланы Тахир, Бёзюланы Сафар, Сабанчыланы Исмайыл, Анахаланы Тахир - барысы да сынаулу офицерледиле, подполковник, полковник чыннгага жетишгендиле, бёлюмлеге башчылыкь этгендиле», - деп эсгереди ол.

Арьмай-талмай окурьга, сынау жьырьга

Жарьсуьга, анга ишлеген жылларында кёп негерлерин тас этерге тошгенди, ол дуниялары жарькь болсун. «Алары юйорлерине тёмюлюлюк тежеиме. Сабийлери таматаланы ариу тёрелерине кертичи болуп, аталарыны атларын бийикде жюрютсунле», - деп кьошханды ол.

Полицияга ишге барырга, криминалист болурга хазырланганлары ая эринмей окурьга, билимлерин ёсдюорго чакьырады. «Хар адам да сайлаган ишин жюреги бла сюереге, жууапы толтурурга керекди. Таматаладан юлюгь алган алыкьча жангылмагьанды жашауда. Аны ючюн ич ишле органланы ветеранларын унутурга жарамайды. Бизни билимибиз, профессионалы сынауубуз уллуду, ала ёсоп келген тёлёкю юйретиде артыкда керекдиле. Биз жаш полициячылаьга болушурга хазырбыз, жалаанда чакьырган этсимле», - дейди Жашуулары Хызыр ушагьыбызны ахырында.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Төгөрөк стол

Жашланы бла кызыланы кыйгыларыны, муратларыны юсюнден ачыкъ сөлөшү

КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкка жюрюткү эмда миллетени ишлери жаны бла министрствосунда кеп болмай "Къабарты-Малкъарны жаш тёлүсю: аны жашауунда тубеген тыйгычла эмда аладан кутулууну жоллары" деген «төгөрөк стол» бардырылганды.

Аны "Халкыны кючю саулукуьдады" регион жамауат организация «Шарт ишлени кезию» деген проектге кере

лю ведомстволаны, коммерцияла болмаган организацияланы келечилери, студентле, районладан жаш тёлү да кыатыш хандыла.

"Халкыны кючю саулукуьдады" деген регион жамауат организацияны таматасы Марита Гоплачева «төгөрөк стол» республиканы жаш тёлүсю бла байламлы бек кыйын проблемаланы сюзер эмда аладан кутулууну жолларын табар муратда бардырылганын айтханды. Бек

уганла бла ишлей, ала бютон бек не затха эс бурганларын эмда неге интингенлерин билир ючюн тинтиуле болдурганын, бюгон алааны юсюнден айтырга жыйылганларын да билдиргенди.

КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкка жюрюткү эмда миллетени ишлери жаны бла министрствосуну бёлюмюню таматасы Фатимат Бижева "Шарт ишлени кезию" деген проектге жаш адамла сыйноп кыатышханларын, ол а алааны тириликлерине шагъатлык этгенин чертгенди. «Бизни ведомствобуз аланы башламчылыкларына эс бурганлай турады, жашауда бардырырга болушур ючюн да кюлундан келгенин аямайды», - дегенди. Жарыкландыруу, илму эмда жаш тёлүсю ишлери жаны бла министрствону баш специалисти-эксперти Асият Молованы оюмуна кере, бююнлюкде жаш тёлүсю ишлери жаны эс бёлюрге, алааны не къадар кеп жамауат организацияланы сатырларына къошарга тийишлиди.

Андан сора докладла башлангандыла. Дарья Давыдова Къабарты-Малкъарны жаш адамларыны оюмларын ачыклар муратда ётдюрюлген тинтиуле не затны кёргозгөнлерин туура этгенди. Сорулганла бек алга ююрлерин, шухларын

эмда бирча сейирлери болганланы сайлагандыла. Кепле сунганча, уллу иш хак алырга сюеме, бийик күүлукьга талпынама дегенле соруула берилгенле араларында жоккю орунунда ёдиле. Асламысыны адамлыкны, жандауруккюну эм алга салганлары да кыуандырганды. Сайлаган ишлерини усталары болурга интингенле да иги кесек чыкыгандыла.

Сорулганланы асламысы тууган жерлерин сыйгенлерин билдиргенди, болсада элли проценти республикадан, кыралдан да тышына кетерге ыраздыла. 70 процент а адамланы жашауларында дин аслам жерни алганын чертгенди.

Кеп жаш адамны тышына кетерге хазырлыклары "Боевое братство" Битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы, запаса подполковник Гелъстанлы Барасбийни да тынгысыз этдиреди. Юиретиу ишни ма аны эсге алып алай кыуарга керекди деп, ол Къуиланы Къайсыны тууган жерине сиймекликте жораланган назмусун окуганды.

"Республика - общее дело" регион жамауат организация-

ны председатели Хаджимурат Хакушев да жаш специалистлени республикадан тышына не ючюн тартылганларын тинтирге кюрешгенди. Сылтауны башы ишизликди дегенди. Аны бла бирге ол кеп да бармай хал иги жанына тюрлениргине, жангы производстволу, ишчи жерле кыраллыкларына, кетгенле уа уста специалистле болуп кыйтырыкларына ийнанганын билдиргенди.

Аладан сора КъМР-ни Жамауат палатасыны кыуумуна кирген Гуппойланы Тимур, Муслиманланы дин управленясыны председателини орунбасары, "Къатындагы болуш" жамауат организацияны таматасы Алим Сихажев. Кеп функциялы жаш тёлү араны баш специалисти Ратмир Каров сёлешгенди эмда жаш адамланы араларында предпринимательствону, волонтер кымылдауу айнытууну, адеп-кылыкка юиретиуно кеслери билген амалларыны юслеринден айтхандыла.

"Төгөрөк стол" анда айтылган оюмланы эсге алуу бла жарашдырылган резолюцияны къабыл кёркю бла бошалганды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Жарыкландыруу, илму эмда жаш тёлүсю ишлери жаны бла министрствосуну, Граждан обществону институтлары бла байламлыкка жюрюткү эмда миллетени ишлери жаны бла министрствону себепликлери бла кыураганды. Аны ишине Жамауат палатаны, тюрлю-тюр-

башы - ёсюп келгенле фахмуларын, хунерликлерин айнытырга, билмилерин ёсдюрюрге Къабарты-Малкъарда кыаллай онгла болганларын билирча жарашдырылганды, дегенди. Ол башчылык этген биргиуу, республиканы юч энчи билим берген окыу юйлеринде окы-

ДАТА

Адамланы сейирлери бизге бек магъаналыдыла

Сбербанк 1841 жылда 12 ноябрьде Николай патчахны буйругуу бла кыуалганды, тарыхын да андан бардырады. Бююнлюкде ол эм уллу финанс учрежденияладан бирине саналады. Аны бёлюмлери уа жыйырмадан артык кыраллада ишлейди. Бизни республикада да финансла рынокку аслам кесегин ол алады. Бу махкемени ишине эсеплерини эмда умутларыны юсюнден аны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы Хамидби Урусбиев айтады:

Бёлюм кесини корпоратив байрамна иги жетишимле бла келгенди. Банкла жалчытхан не тюрлю финанс жумушла бар эселе да, биз халкыга, предпринимательге, организациялага бла предпринятилага аланы барын да толусунай тапдырабыз. Алагы тапкыкыга деп муниципалитетлени барында да бёлюмлерибиз барды: кеп жерледе банкоматла эм терминалла да ишлейди.

Къабарты-Малкъарны кырал власть органлары бла да эки жанына да файдалы байламлыкка кыуалгандыла. Мында аслам эс инвестициялы эмда инфраструктура проектлени жашауда бардырууга, гитче эмда орта бизнесни айнытууга, хайырланычуланы жумушларын тамамлау системаны андан

ары игилендириуге бёлюнеди.

Шёндю кыйгысы бизнес да конкуренцияга чыдамлы болур ючюн инновациялага таянырга керекди. Банк да аллай башламчылыкка билеклик этерге хазырды. Бу ишине эсеплери да келлендиричадыла: терк айныган терек бахчачылыкка, тахта кёгетчиликке эл мюлк продукцияны жарашдырууда, медицина оборудовани чыгарыуда, теплицала эмда кюфле кыурауда бир нёнча проектле жетишимли тамамланганлары аны шарт кёргозтедиле.

Предпринимательство бла кюрешгенлени кредитле бла онгурдууга да энчи магъана бериледи. Банк аллай бизнесге себеплик этиуу организациалага бла байламлыкка ишлейди. Дагында «Деловая среда» деген проект бардырады. Аны хайыры бла предпринимательге информациялы эмда башха тюрлю жумушла этиледиле.

Арт жыллада кеп организациячылары эм предпринятиялыны ишчилери хакларын карточкалага алып башлагандыла. Бизни республикада бу рынокку аслам кесеге, 80 проценти, Сбербанкны кюлундады. Ол жаны бла бёлюм 1,3 мингден артык келишим этгенди. Бу программаны хайырланычуланы саны уа 200 мингден атлагы-

анды. Алагы тапкыкыга деп организациялада бла учреждениелада, тюкенледе, орамлада 380 банкомат орнатылганды. Аланы кёбюсю кече-кюн да ишленлей турадыла.

Кесини жашау журтуну кыйгысынын этмеген хазна адам болмаз. Кепле ол умутда банклдан ипотека кредитле аладыла. Биз да беребиз аллай амал. Аны бла бирге кредитлени процентлерин азайтуу акцияла дайым бардырылганлай турадыла.

Бу ишине кыйымталпыгынын быллай шартла кёргозтедиле: быйыл бёлюм ипотека кредитледен 1,4 мингден артыгын бергенди, ол а эки миллиард сомдан асламды. Аналык капитал кюлуу болуп, быллай кредит алама дегенлеге уа Сбербанк КъМР-ни Правитель-

ствосу бла келишулюкде энчи программаны бардырады. Анга кере республиканы бюджетте ипотеканы процентлерини бир кесегин жабады. Сёз ючюн, бу амалны хайырын сегиз жюзден артык адам кёргенди.

Тюкенде да кепле карточка бла төлеп кыюярга сюемди. Махкеме уа аны бла байламлы эки мингге жууук предпринятие эм организация бла (сатыуула бла кюрешген) келишимле кыураганды.

Адамла «Сбербанк Онлайн» системаны да бек сыйноп хайырланадыла. Ол коммунал, социал эм башха төлеулени компьютер неда сотовый телефон бла төлерге онг береди.

Банкда ахчаларын неда мюлклерин страховани этерге сыйгенлени онгурдуу жаны бла иш да тынгылы бардырылады. Ол жаны бла бир нёнча программа жарашдырганбыз. Аланы хайыры бла адамланы банк карточкаларында ахчалары, жеринден тепдиримген неда башха мюлклерин, саулукуьлары, жашаулары страховани этиледи.

Дагында жолоучулыкка тебирегенлени эмда кредит төлеулери болганланы (ишден кыуу кыалырга боллукдан) кыорууларга кюрешебиз. Аны бла бирге инвестиция эмда байыкландыруу страхование программала да бардыла.

Финанс предпринятие кыуалган кюннег алатын быйыл 12 ноябрьде аны офислеринде «Бизге-байрам, сизге уа - саугала» деген чакырыуу бла амалны хайырын сегиз жюзден эм файдалы кюн» акция бардырыллыкды. Аны кезиюнде клиентле ачарык вкладлага уллурак процентле, страховани программаланы сююу бла женилирек амалла, учузурак кредитле берилликди.

Банкны партнёрлары - уллу сатыуу-алыуу арала да - хайырланычулага саугаларын хазырлагандыла. Аны юсюнден толурак билирге сыйгенле керекли информацияны банкны офислеринде неда аны <https://www.sberbank.ru/ru/person> интернет-сайтында табарыкдыла.

Сёзюню ахырында Хамидби Урусбиев бёлюмюню клиентлерине, партнёрларына да ыргызалыгын билдиргенди. Мындан арысында да хайырланычуланы излемлери эсге алынырыкларына, банк да жумушла бла жалчытууну игилендире, жангы амалланы сингдире барлыгына ийнаддырганды. Кесини ишчилерин а профессионал байрамларына бла алгышлап, алагы саулук, монглык эмда бийик жетишимле тежегенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хайрлаганды.

ЮЙЮР

АЛАНЫ ЖАШАУ ХАЛЛАРЫ, ЭТГЕНЛЕРИ ЮЛГЮГЕ САНАРЧАДЫ

Тукьумну, элни, республиканы да атларын айтдыр-ган ариу юйюрле бардыла арабызда. Гыттыулары Ахматны бла Аминатны таныганла аланы жашау халларына, кеслерин жюрютгенлерине кере, ала не тюрлю тамырдан болгъанларын ангыларыкыдыла. Эркегыруу кырал эм жамуат кыулдукчу, КъМР-ни халкъ поэти Гыттыулары Максимни жашыды. Ол кеп жылланы жарым проводник заводда ишлегенди, Сыйлыккыны ордени бла саугаланганды. Юй бийчеси Тюменланы Къурманбийни кызыды. Бу эки адам бир бирлерин табып, төрт ариу са-

кечгюнчюлюкню унутсакъ.

Къурманбий анда этген жигитликтери ючюн Къызыл Жулдузну, Ата журт урушну II эм I даражалы ордени эми иги кесек майдалгъа тийишли болганды. Ма аллай жигит аскерчилени юйюрлерин да кечюргендиле Орта Азиягъа. Анда да, не кыйын болса да, жашау тохтамай барып турганды. Эки аламант жаш адам – Хоханаланы Къаний бла Тюменланы Къурманбий бир бирлерин тапхандыла.

Къанийни юсюнден айтханда, эллилерини асламысы аны сохталарыдыла. Ол урунуу жолун, тюз да школну бошагъ-

жол мюлк министерствосуну автомобиль жолланы тап тутуу жаны бла управлениясында. Район советни депутатына да айырылганды. Жарсыуга, жашау жолу эртте юзюлгенди – жаланда элли төрт жыл жашаганды.

Альберт да Къабарты-Малкъарда таныуу жаш эди. Ол Кемеровода университетни бошاپ, тюзюлк тохташдыруу жаны бла кюрешгенди. Чегем районну, республиканы да прокураторларында, Черек эм Элбрус районланы судлеринде ишлегенди. Ол да элли бир жылында Элбрус район судноу председатели болуп турганлай, дуниясын

бий ёсдюрюп, алагъа билим, усталыкъ да алдырып онгла кырап, жашайдыла.

Тамата кызы Эльмира юрист-экономистди, Москвада суд департаментде ишлейди. Жаннета – Черек районда федерал судьяны болушчукчусуду. Айсурат Налчикде медицина факультетни айырмалы бошاپ, Москвада Пирогов атлы 2-чи институтда кандидат диссертациясын кыоруулап, аны кафедрасында ишлеп турганды. Бусагъатда шахар больницада урунады. Алим а – республиканы Баш суднонде ишлейди.

Гыттыулары Максимни туугъан кюню болуп, Аминат ол ишни кёл салып кырамагъан заман болмаганды. Элден назму окыргъа келген сабийлени окъуна сыйламай стол артындан къорбарагъандыла аны кызылары, келини да. Аллай адепли юйюрно юсюнден билдирге суйгеним да андан эди.

Тюменланы Къурманбий бла аны юй бийчеси Хоханаланы Кипикины кызыны Къаний он сабий ёсдюргендиле. Эр киши 1940 жылда финнле бла уруш этгенди. Ол да юйге кыйтыргъа, ата-ана тансыклыкларынын алгынчы, Уллу Ата журт уруш башланып, юч кыарында фронтха кетгендиле. Экиси, Къурманбий бла Къарашай, андан сау кыйтханлары тукьумну, элни да кыуанчлары боллукъ эди,

анлай, 1939 жылда Огъары Холамда башлаганды. Мектепде дерс бере турганлай, Налчикде педучилищедо окыгъанды. Ызы бла университетни да тауусханды.

Кёчгюнчюлюкде ол Ош областыда устаз болганды. Жуукъ-ахлуларын излей келген Къурманбий жаш педагогуну биринчи кере анда кёргенди. Бир юйюр кырап, сабийни да бир кыууму жаратылып, бери ала алай кыйтхандыла. Андан арысында ала Бабугент элде жашагандыла. Къаний школда устаз болуп, элли жылдан аслам ишлегенди. Солургъа уа 1986 жылда кетгенди.

Къурманбий а «Чирик кёл» колхозну сют-товар фермасына башчылык этип турганды. Ишни иги кырагъаны ючюн ол бир кыуум кырал саугъагъа да тийишли болганды.

Тюменланы сабийлери ата-аналарына ушап ёсгендиле – билим алыргъа итингенле, тутхан ишлерин жартылай кыймагъанла, халалла, жандаурлула. Жашладан башлайыкъ. Жамалны кепле танийдыла. Ма ол Кязим хажини юйюне – Шыкыгъа – жол, Малкъаргъа уа тоннель салгъанладан бириди. Ол заманда Черек районну жол ишлеу жаны бла управлениясыны таматасы эди. Ол КъМКУ-да инженер-механикге окыгъанды. Бир кыуум жууаплы жерледе урунганды: районну, республиканы Транспорт эм

алышханды. Жашланы бири – Кемал кырулушчу инженерди.

Къызыланы таматасы Кючмезланы Мария, Халкъгъа билим бериуню отличниги, Черек районда билим беруу жаны бла методика араны таматасы болуп турганды, бусагъатда солуудайды. Рахайланы Фатимат – химик-биологду. Тюменова-Вагнер Сакинат (Соная) – медицина илмуланы кандидат, Москаны бир белгиле больницасында, Пирогов атлы 2-чи институтда акушер-гинеколог кафедраны доцент, Германияда жашайды.

Гыттыулары Аминат, Москвада аш-азыкъ жаны бла институтда окып келип, республиканы Аш-азыкъ министрствосунда ишлегенди, кеп жылланы «Макаронпром» биригиуде лабораторияны таматасы болуп турганды. Губжотова Светлана «Чирик-Кёл» турбазада производствону таматасы болганды. Гукешева Лиза уа, Москвада аш-азыкъ жаны бла институтну бошاپ, Потребсоюзда инженер-технолог болуп турганды. Кызыланы кичилери – Тлостанова Лариса, медицина илмуланы кандидат, тишируу консультацияны таматасыды.

Бу тынгылы юйюрледе ёсген отуздан артыкъ туугъан-туугенди бирге жыйылса, ол барысына да кыуанчы. Узакъ кюнлени алай барсын!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Байрамлыкыла

Къараучуланы кёллерин алгъандыла

Къашхатауну, Бабугентни, Зарагични орта школларыны келечилери Россейни халкъларыны шухлюкларыны Терек шахарда бардырылгъан фестивалына кыатышхандыла, деп билдиредиле бизге Черек районну жер-жерли администрациясыны пресслужбасындан. Байрамгъа дагъыда Прохладна райондан, Шимал-Осетия Аланиядан эмда Ингушетиядан

къонакъла келгендиле.

Фестивальны музыкалы программасында кеслерини жырда усталыкларын Черек райондан Къадырланы Джанита бла Занкишиланы Марат кёргозггендиле. Къараучула аланы бек жаратханларын толкъун кыарслары бла билдиргендиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзиев.

Жандаурлукъ

Уллайгъанлагъа саугъагъа – ариулукъню кюню

КъМР-ни Урунуу эмда социал кыоруулау министрствосуну Налчикде социал жумушла бла жалчытуучу арасы кыарар адамлары болмай кыалгъан кыарлагъа, сакъатлагъа энчи эс бурадды, алагъа болушлукъгъа тюрлю-тюрлю жандаурлукъ акцияла кыураиды. Бу жолгъусуна уа косметолог Эдикаланы Анжела, Динара Водахованы «Beauty room» салону, Тюменланы Еленаны «Альянс» фирмасы, Инна Шорданованы «7 Flowers» мастерскою да кышулгъандыла.

Сёз ючюн, «Beauty room» салонда ишлегенле социал араны эсебинде болгъан алты адамгъа ариулукъню кюню кыурагъандыла: чачларын кыркыгъандыла, боягъандыла, тырнакларынын айтландыргъандыла. «Альянс» а аланы салоннга хакъсыз келтириуню мадарын этгенди, «7 Flowers» гюлле бла саугъалагъанды.

Хар кюнубюз да асыры кызауатдан, тегерекдегилени эслемейбиз, аланы араларында уа жапсарыгъа, кёллендирге, болушургъа керек болгъанла кёлдюле, -дейди акцияны башламчысы Фарида Кашежева. -Тюзюн айтсам, алгъа арсарлы да болгъанма, бизге кеп адам кышулуургъа суйгеним билгенде уа, таукелленгенме.

Билемисиз, жандаурлукъ этерге излегенле кёлдюле, алай ол кимге тийишли болгъанын билмегенле бардыла. Биз асламдады ырысхы болушлукъ керек сунабыз, ахча чыгъарып бералмасагъа, тохтап кыалабыз. Болсада адамланы асламына бир кесек эс буруу, хапарларына, жарсыуларына тынгылай биллиу да тамамлыкъ этип кыояды.

Манга бу уллу саугъады, -дегенди Алла Дмитриевна Трухачева. -Жетмиш сегиз жылым болады, тизгиним жыйылса, аурууларымы унутам. Быллай огъурлу ишле

кесим жангыз кыалмазлыгыма ышаныулукъ бередиле. Акцияны кыурагъанла бизге кыйгъыргъанлары ючюн сау болсунла. Тиширулагъа уа быллай айтырыкъ эдим: паспортларыгъызгъа кыарамагъыз, жылларыгъызны юсюнден сагъыш этмегиз, кюзюге кырап, быллай айтырыкъ: «Мен алыкъа жашма, ариума эмда кеп жылланы жашарыкъма!».

Чачларын кыркыдырып, ариу жыйып, башха жумушларын да тамамлап бошагъанларындан сора салонда ишлегенле тиширулагъа татлы стол да кыурагъандыла, бирге чай иче, иги кесек заманы ушакъ этгендиле.

- Быллай кыйгъырыуу жаш телюбюз болгъан кыларда кыартларыбыз бир затха да кыйгъыш этмезге боллукъдула, - дегенди араны директоруну орунбасары Антонина Наумова, бу акциягъа кыатышханлагъа ыразылыгъын билдире. -Шахарда болгъан башха салона да бизден юлго алып, быллай жандаурлукъ кюнле бардырыла деп ышанабыз.

ХОЛАЛАНЫ Марзиев.
Суратны автор алгъанды.

Журтубуз

Белгиле тарыхчыбыз Мызыланы Исмайыл ачык этгенге көре, бусагьатда Хабаз орналган жерде адамла бизни эрагьа дери 5-7-чи ёмюрледе жашап башлагьандыла. Аны алайлыгынын ачыкьлагьан эсгертемеле кёпдюле.

Белгилесича, Хабаз 1866 жылда жангыдан кьуралгьанды. Жараштылары, Созарукьлары эм Чыпчыкьлары биринчи болуп жашау этип башлагьандыла. Башында айтханыбызча, ала да бери кёчгюнчю кёп ёмюрлени

Бурунгулу менгирле.

Тарыхыбызгьа терен тюшюнюрге онг берген туура шагьатлыкьла

алгьада былайда эл-журт болгьанды.

Миллетибиз бир ауукь заманны христиан динни тутханын бурундан кьалган, кьол бла ишленген деменгили жор ачыкьлайды. Аны баш жаны кюнбатышча, Византиягьа (Грециягьа) айланганын эсге алсакь, бизге бу дин кьайдан келгенин ачыкь кёреби.

жаш хайырланып тургьанды. Аны Омар деп кьарындашы болгьанды. Элни экиге бёлген тауну башындагы дорбун аны атын журютеди. Анда ол кьойларын тутханы алыкьа эсдеди.

Огьары жанындагы Жетмиш чучурну юсюнден энчи айтыргьа керекди. Школда окьугьан заманында жай кезиуде кьойчулада турургьа сюе эдим.

Жетмиш чучур.

19-чу ёмюр, Хабазны кьуралгьан заманы, бизни замандан алай узакь туюлдо. Бу кесек заманы ичинде жер-суу атланы ким атагьаны эсде кьалгьанды. Сёз ючюн, Жапгуланы дорбун, Ахлау турган кьулакь, Паша чалган, Кьазий-Мухамат дегенча жер атла.

Хабазны бла Кёндедени араларында Кьазий-Мухамат атлы жер кавказ уруш бла байламлыды. Онтогьузунчу ёмюрню кьайсы жылларын да болгьаны эсде туюлдо. Шамиль аскерини кьаууму бла Кьабартыгьа келип, бусагьатдагы Псыган-Сууну тийресинде тохтагьанды. Аны болушлукьчусу Кьазий-Мухамат а башда айтылган жерге келгенди. Аны ючюн аталгьанды алайгьа бу адамны аты.

Элни чегет жанындагы эм бийик таугьа Паша чалган дейдиле. 19-чу ёмюрню ахырында бу тауну башындагы кенг чаллыкьны Мокьаланы ол атны журюттен

Кьан жол сыртха барган жолну тийресинде Мокьаланы Кокай совхоз кьойланы кюте болгьанды. Мен да биргесине. Алайдагы бийик сыртдан акьган суу толусунлай кёрюнеди. «Жашым, мен элден санагьанма да, бу чучурну эки шауданы жетмишинчи болады», - дегени эсимде кьалгьанды.

Хабазны тийресинде Ауар-Сырт деп уллу жайлыкь барды, кьабартылыла анга Аурсентх дейдиле. Тюз аты уа Авар-Сыртды. Гуннланы заманындагы аварла бла шёндю Дагьыстанда жашаган халкьны араларында бир тюрлю байламлыкь жокуду. Бурунгулу аварла тюркле болгьандыла. Хабазны тийресинден Жылы суугьа дери аланы аралары уа 110 километр болады, кьолада эм сыртлада элле-журтла болгьанлары эсленеди.

Башда айтылган дуупурда

уа эртегили тюрк тилли аварла жашагьандыла. Не хыйсандан эсе да ала, Дунай черекни тийресине кёчюп, бююнню венгр миллетни кьуралыуна себеплик этгенди.

Аланы ата-бабаларыны бирлери тюркле болгьанларын ачыкьлагьан юлгю келтирейим. Будённовок шахарны тийресинде Хазар каганатны ара шахары Мажар болгьанды. Бююнню венгрле кеси кеслерине «мадьяр» дейдиле. «Мадьяр» деген сёз Мажарда жаратылгьаны баямды.

Авар-Сырт бла Минги тауну араларында Тузлукь деп бийик болмаган тау барды. Алай нек айтылады дегенде, аны этегинде кукурт суудан жаратылган мысты жалау барды. Жайда тийреде кечинген малла не заманда да бу тауну этегине ёшон уруучудула туздан жаларгьа.

Кьарачайлыла уа Тюзлюк тау дейдиле. Баям, мажосю замандан кьалган болурла, былайда кёп тюрлю менгирле бардыла. Ала сыфатларына кёре хар бири бир тейриге жоралангьанды. Учкуланчы кьартла айтханга кёре, тауну тёппесинде жыйылып Минги тауну эм тейрини аты бла терсени-тюзно сюзюп болгьандыла. Биз аны кьалайлыгынын энди билаллыкь болмазбыз. Мени оюмуна кёре, бу тауну Тузлукь эм Тюзлюк деген атларыны экиси да дурусдула.

Бурун заманда тюрк миллетле, аланы араларында кьарачайлыла бла малкьарлыла, ёлген адамны, Тейриге жууукь болсун деп, бийик кьаялада асырап болгьандыла. Бу адет тарыхда белгиле шартды. Аны бла байламлы болган бир эсгертемини айтыргьа тийишли кёреме.

Элни ортасындагы тауну башында уллу жассы таш барды. Хабазчыла анга ёлюк жууучу таш дейдиле. Аны уллулугьу – 2,5 метр, кенлиги - 1,5 метр, кьалынлыгы уа сексен сантиметр болады. Бу таш тёнгереп келип кьаяны эрининде тохтамазлыгы баямды. Орнатылгьаныны аумасы 1,5 градусду. Мынга ушаган ташла андан 50 метр узакьлыкьдадыла. Аны себепли муну адамла сюркел келтирип орнатхандыла деге боллукьбуз. Ташны тёгерегиндеги шыкьыла аны юсюнде ёлюкню жуууп тургьанларын ачыкьлайдыла.

Хабазны тёгерегиндеги жер эм суу атланы саны эки жоуден артыкьды. Ала уа миллетибиз бу тийреде кьалыубаладан бери жашагьанын ачыкь этедиле.

СОЛТАНЛАНЫ Магомед.

Спорт

Биринчи жерде – Мусукаланы Исмайыл

Дагьыстанда Олимпиада оюнланы кюмош призёру Юсюп Абдусаламовну саугьаларына эркин тутушудан халкьла аралы эриши кьуралгьанды. Анда 65 килограммгьа дери ауурлукь кьауумда алтын майдалны жерлешибиз Мусукаланы Исмайыл кьытханды.

Бет жарыкьлы кьайтхандыла

Уфаны «Динамо» стадионунда грек-рим тутушудан 3-чу битеуроссей эриши бардырылгьанды. Ол СССР-ни сыйлы тренери В.А. Борманни хурметине жораланып кьуралгьанды.

Эришиуге Россейни бла Арменияны 18 регионундан жоуден аслам эм кючлю гёжеф кьатышхандыла. Бизни республикадан Аслан Толов (67 кг.) бла Локияланы Мурат (97 кг.) алтын майдалланы кьытхандыла. Аланы тренерле Локияланы Ю. бла Байзулланы М. юйретедиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Эки гёжефде да – алтын майдалла

Кьрымда спортну миллет тюрлюлеринден биринчи битеуроссей спартакиада кьуралгьанды. Ол, Халкьланы бирлигини кюнюне аталып, миллетле аралы байламлыкьланы кючлер эм Россейни халкьларыны маданиятларын айнытыр муратда бардырылгьанды.

Эришиуге Кьабарты-Малкьардан, Кьарачай-Черкесден, Башкириядан, Татарстандан, Дагьыстандан, Москвадан бла Москва областььтан, Калининграддан, Тюменьден, Екатеринбург-

дан спортчула кьатышхандыла. Ала бел бауладан тутуп тутушудуа, канатны тартыуда, садакьдан атдырыуда сынашхандыла.

Республиканы жыйымдыкь командасыны санында Черек райондан Кьашхатаудан Мокьаланы Мусса (75 кг.) бла Расул (90 кг.) тутушхандыла. Ала экиси да командаларына алтын майдалла келтиргендиле. Жашланы тренер Гагонланы Юрий юйретеди.

БЁЗЮЛАНЫ Залина.

Конкурс

Эм кьолайлы белгини кьурагьаннга – Минги тауда солуу

КьМР-ни Курортла эм туризм министрствосундан билдиргенлерине кёре, Кьабарты-Малкьарны турист белгисин ишлеуге эриши кьуралады, анга 14 жылдан абаданла кьатышыргьа боллукьдула. Материалланы 2018 жылны 30 ноябрина дери mkit@kbr.ru почтагьа «КОНКУРС_БРЕНД» деген жазыуу бла иерге керекди. 30 ноябрьден сора авторла эм ишлерин кёрюзтюрюкюле эм кьорууларыкьдыла, андан сора эм иги белги сайланьтыкьды.

Конкурсха керекли материалла: заявка, бренд (логотип) эм аны сёзле бла жазып аныгылатуу, слоган, аны кьалай хайырланьтыгьа боллугьуну, ол туристле республикагьа сююп келирча кьаллай себеплик эте-

ригини юсюнден оюм, бар эсе, бренд бла байламлы мактам. Тюрсюнлени юсюнден айтханда, ала жарыкь, бай болургьа тийишдидиле, республиканы байрагыны тюрсюнлери да жарарыкьдыла.

Битеу ийилген ишле социальный сетьледе кёрюзтюлюкюдоле. Алагьа багьаны конкурс комиссия Кьабарты-Малкьарны турист эм рекреация онгларын кьалай суратлагьанларына, качестволарына кёре бичерикди. Хорлагьан министрствону сыйлы грамотасы эм Минги тауда беш кюн солургьа сертификат бла сауьаланыркьды, кьалганлагьа ведомствону ыразлыкь кьагытлары берилликдиле.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Кыска хабарла

ЭРТТЕННИГ ТАУЛАРЫМ

Эрттен бла эрте туруп кырайма таулагы. Ала шаш жукулдайдыла, ырахатдыла. Терекле, уяныргы излемегенча, аязчык кыакса, аланы чапырактары эрине-эринне, аз-маз шуулдайдыла: «Бир иги кыалкыч тура эдик», – дегенча, төгөркелерине кырай, сагъадыла.

Кюн таяктары башындан эркектеле, бусакланы чапырактарында эрттен чык накыт-налмасча жылтырайды. Нарат, назы терекле да, төгөрөк тизилип, кюнню жылыуна бойсуна, соеледиле.

Кюн эрттен жарыгын төгеди, салам бере: «Уяныгъыз, жукуллап турмагъыз!» – дейди, аланы башларындан кырай, эркекте, ийналклайды. Жукъусурагъан тауларыбыз, анда ёсген битимле,

кюннге жылына, төгөрөкге нюр себедиле.

Тауларым, кыалай ариусуз сиз! Жаз болгъанлай, жашил кийим киесиз, кыач болгъанлай а, сары, кызыл, алтын кийимлеге беле-несиз. Нарат, назы терекчикле уа бирчалай турадыла. Кыш болса да, жаз кыайтып келлигин билдиредиле.

Тауларыбызга кыарап, эрттен сайын тилек этеме. Ала кыабыл болсунла. «Миллетим дунягъа айтылырча, адамларым бир бирлерине иги болсунла, этген муратларына жетсинле!» – деп, хар эрттен сайын мен таулагы кыраймы. Кавказ тауларым, кыалай ариусуз, жылны кыайсы чагында да.

АЙ ЖАРЫКЪДА

Ай жарык ингир. Экибиз сюелебиз. Айтыргы сөзлерибиз кендюле, алай тынгылайбыз. Сен саламлашып, кюлуму тутхан сагъатда, жумушакъ кюлла-рынгы жылыулары жюрегиме жетдиле.

Шаш ингирде, Къобан табадан урған ариу аяз, бизни эркекте, юсюнде келегинде эркин ойнай, кыатыбыз бла озады. «Бюгечеча, былай насыпы болуп, бирге турургы боллукъбузму?» – деген сору мени тынчыксыз этгенди.

Сен сөлешесе. Не айтханыгъ эсимде туталмайма – кезлерим сени ариу кыара кезлеринге тюбеселе, нени да унутама. Бир кёкге кырай, бир бирибизге кы-

рай, айна жарыгына кыууана, сюелебиз.

«Бу жашлыкны бир чагыды. Айт айтырыгы!» – дейди жюрегим. Мен а, бетинге кыарасам, унутуп кыоама сөзлерими.

Ашыкдырады айна жарыгы. Айтмасанг, жарытмай кыоярыкыма дегенча. Биз да алай тургъанлай аны юсюн бир кыара булутчукъ жабып, бизге жарыгын иймей кыойду. Бизни жазыубуз бир болмазлыкын айта болур эди...

Нек кетдинг узакъ жары жашлай?! Нек алышдыг дунянгы? Санга ушагъан кёрмейме жолумда, аллай адамга тюберик да болмам.

МАМАЙЛАНЫ Фатима.

Билдирюле

Симфония музыканы байрамы

Россей Федерацияны Культура министерствосу, КъМР-ни Культура министерствосу Симфония музыканы Юрий Темирканов атлы халкыла аралы VII фестивалына чакырадыла. **2018 жылны 12 ноябринде** Кырал музыка театрда жаш музыкантлары концерти бардырылыкды. **18.30 минутда** башларыкды.

Соруулары болгъанла бу телефон номерлеге сөлешсинле: **77-42-08 (касса), 42-43-13.**

Тамбланы мурдору – келишиулукде

Нальчикде **2018 жылда 12-15 ноябрьде** «Культура – основа толерантности» халкыла аралы маданий форум боллукъду. Анга СКФО республикалары, Юг Осетияны эм Абхазияны келечилери кыатышырыкдыла.

Форумну чеклеринде **13 ноябрьде 10:00 сагъатда** Т.К. Мальбахов атлы Кырал миллет библиотекада «төгөрөк стол» бардырылыкды. Ингирде ГКЗ-да «Молдэжь! Единство – будущее!» атлы

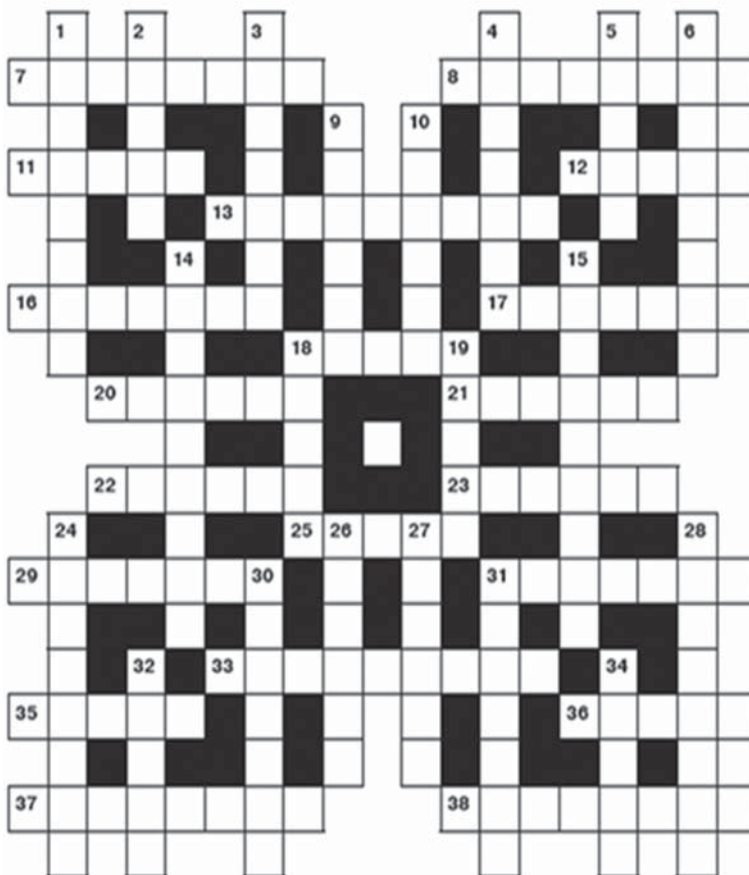
театр халлы тюбешу ётерикди. **18:30 сагъатда** башларыкды.

14 ноябрьде Чегем муниципал районну Маданият юйюнде «Маданият учреждениялары жаш тёлёно арасында ниет бирлики, патриотизм сезимни, халкыла аралы шухлукъну, миллетле аралы келишиулукно айнытуу жаны бла ишлерин кырау» тематикалы семинар боллукъду. **10:00 сагъатда** башларыкды.

СӨЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Огъары Чегемде эски эл. **8.** Огъары Малкъарда алгынны эл. **11.** Кыагыт жабышдыргыга, мухур салгъанда хайырланылгъан чайыр неда сирнек. **12.** Басма зат. **13.** Кимни болса ушхуурун сакълагъан адам. **16.** Биченчи. **17.** Жютю бичакъ, кыама. **18.** Къран сур. **20.** Бахсан ауузунда мал тургъан жер. **21.** Айбат кызлагы алай атагъандыла. **22.** Кийим. **23.** Чегем ауузунда эски эл. **25.** Кавказ миллет адамы. **29.** Къойчула, сюрюучюле. **31.** Кыошха кыарачайлыла алай да айтадыла, болжаллы мекам. **33.** Мюшкерини башха аты. **35.** Кийик. **36.** Эрттегили тиширюу ат. **37.** Ашыгышлыкъ этмеу. **38.** Чегем ауузда эски эл.

ЁРЕСИНЕ: 1. Затны арада ким да хайырланырча этиу. **2.** Огъары Малкъарда эл. **3.** Огъары Малкъарда эл. **4.** Омакъ кишиле кёлеклерини жагасына тагъадыла аны. **5.** Бек фахмулу. **6.** Намазда окъулгъан сур. **9.** Эр киши ат. **10.** Жумушун этдирир ючюн биреу биреуге берген сый. **14.** Туман басып, шулпу этген кюн. **15.** Хар кыулукъчуну кабинетини аллында бардыла ала. **18.** Сабийни байрамында этилген хантус. **19.** Затны чег. **24.** Динде салам беруиуну анылатхан сөз. **26.** Эрте таулула кыош аллында, арбазда алагы саутт, гыбыт дегенча затларын такыгъандыла. **27.** Кыалын тюкю адамга алай айтхандыла. **28.** Огъары Малкъарда алгынны эл. **30.** Хар инсандан изленген хал. **31.** Бахчада кыанатлылары кыоркытхан зат. **32.** Ёсюню не бла да ол жалчытады. **34.** Бир тамырлы адамлары кыауулары.

ГАЗЕТНИ 135-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Бурмалау. 8. Улутхачы. 10. Ындырчыла. 11. Чунакъ. 13. Мадар. 15. Налла. 18. Чууана. 20. Суулукъ. 21. Къулакчы. 22. Ёлет. 23. Граф. 25. Ийнарчы. 27. Къарнаш. 2. Налмас. 29. Санат. 32. Зауукъ. 34. Акъсакъ. 35. Ыхтырылыу. 36. Сыйланыу. 37. Гузабачы. **Ёресине:** 1. Булжутуу. 2. Кыайыкъ. 3. Майдан. 4. Алчыла. 5. Атам. 6. Ачыгъаууз. 9. Урал. 12. Азатланыу. 14. Агуманлыкъ. 16. Айланма. 17. Лакъырда. 19. Акътиш. 20. Сыгын. 24. Харамлыкъ. 26. Жаназычы. 29. Сатхыч. 30. Нарг. 31. Толкъун. 33. Кырал. 34. Аулакъ.

Учредитель: Кыабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКТОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары),
МОКЪАЛАНЫ Зукура (бёлюню редактору),
МУСУКАЛАНЫ Саникат (бёлюню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюню редактору),
УЛБАШЛАНЫ Мурат (бёлюню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кюл салынады. 20.00 сагъатда кюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГАРГЪАНЛА:

Курданланы Сулейман -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфя,
Кучучкланы Сафият - жууаплы секретары орунбасарлары;
Зезаланы Лида - (1,2,3,4-чю бетле),
Гелаяны Валентина (11,12-чю бетле),
Ахжбеккланы Жаннета - (9,10-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 1390 экз. Заказ № 1120
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru